

امام باقر(ع) آیه «اکمال دین» را خواندند تا بفهمانند امام در تمام شئون مصداق انسان کامل است

عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه اظهار کرد: هنگامی که حضرت باقرالعلوم(ع) در مسابقه تیراندازی 9 تیر را بر روی هم نشانده و اعجاب حاضران را برانگیختند، آیه «اکمال دین» را قرائت فرمودند تا به همگان بفهمانند که امام در تمام شئون مصداق انسان کامل است.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه اظهار کرد: هنگامی که حضرت باقرالعلوم(ع) در مسابقه تیراندازی 9 تیر را بر روی هم نشانده و اعجاب حاضران را برانگیختند، آیه «اکمال دین» را قرائت فرمودند تا به همگان بفهمانند که امام در تمام شئون مصداق انسان کامل است.

حجت الاسلام والمسلمین قاسم خانجانی، عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، با اشاره فعالیت‌های علمی و تبلیغی حضرت امام محمد باقر(ع) اظهار کرد: بعد از رحلت رسول خدا(ص) و همزمان با به خلافت رسیدن خلفای اول و دوم و سوم با مبحث «منع نقل و کتابت حدیث» مواجه هستیم که این مطلب ضربه بسیار کاری و جبران‌ناپذیری بر پیکره اسلام و فرهنگ دینی وارد کرد.

خانجانی با بیان این‌که منع نقل و کتابت حدیث از تعلیم و تعلم و انتقال معارف بلند دینی جلوگیری کرد و اجازه نداد اسلام به شکل حقیقی خود و بدون هرگونه شائبه‌ای به دست نسل‌های بعد از پیامبر اکرم(ص) قرار گیرد، خاطرنشان کرد: در دوران منع نقل و کتابت حدیث که دوران طولانی نیز بود، بسیاری از احادیث و تعالیم شفاهی که از پیامبر اکرم(ص) نقل شده بود و راویان بسیاری می‌توانستند این تعالیم را در اختیار نسل‌های بعد و افرادی که تازه به دین مبین اسلام مشرف می‌شدند، قرار دهند، از انتقال این آموزه‌های دینی محروم شدند و حتی می‌توان گفت که بخشی از این آموزه‌ها هرگز احیا نشد و از برکت وجود آنها محروم ماندیم.

وی با تأکید بر این‌که اگر در این میان، تلاش‌های بی‌دریغ ائمه اطهار(ع) خصوصاً امام باقر(ع) و بعد از ایشان امام صادق(ع) و امام رضا(ع) نبود، شاید بتوان گفت که چیزی از آموزه‌ها و احکام اسلام باقی نمی‌ماند، عنوان کرد: در مجموع با این‌که بخش اعظمی از دستورات و احادیث پیامبر اکرم(ص) در این دوران از میان رفت، با این حال با مجاهدت و مساعی امام باقر(ع) و دیگر ائمه کرام(ع)، اساس تعالیم پیامبر(ص) و روح اسلام توانست به حیات خود ادامه دهد.

این محقق و تاریخ‌پژوه با اشاره به اوضاع سیاسی زمان حیات امام باقر(ع) عنوان کرد: همان‌طور که فتوحاتی در زمان خلفای قبل صورت گرفته بود، در دوران امامت امام محمد باقر(ع) نیز خلافاً به فتوحات خود ادامه دادند، لذا مشغول بودن خلفا به فتح سرزمین‌های جدید این فرصت را برای امام باقر(ع) فراهم کرده بود که بدون مزاحمت دستگاه حاکمه به اشاعه و ترویج فرهنگ اسلامی بپردازند.

خانجانی با بیان این‌که در دوران حکومت کوتاه مدت عمر بن عبدالعزیز به نوعی آزادی بیان و آزادی قلم در سطح جامعه گسترش پیدا کرده بود، گفت: عمر بن عبدالعزیز هنگامی‌که به حکومت رسید دست به چند اقدام شایسته زد که از جمله آنها می‌توان به ممنوعیت لعن کردن، سب و دشنام دادن به حضرت علی(ع) اشاره کرد.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه با اشاره به دیگر اقدامات شایسته عمر بن عبدالعزیز، خاطرنشان کرد: از دیگر اقدامات عمر بن عبدالعزیز لغو ممنوعیت منع نقل و کتابت حدیث بود. این عمل از سوی عمر بن عبدالعزیز میدان را برای فعالیت روزافزون امام باقر(ع) فراهم کرد.

وی با بیان این‌که لقب «باقر» اولین بار توسط رسول خدا(ص) برای امام پنجم ما شیعیان مورد استفاده قرار گرفت، خاطرنشان کرد: این سخن از سوی رسول خدا(ص) به نوعی پیش‌گویی ایشان را از حوادث آینده خبر می‌دهد. به همین جهت در زیارات و ادعیه مختلف از امام باقر(ع) با تعبیری همچون «باقر علم النبیین» و یا «باقر العلم بعد النبی» یاد شده است.

این محقق و پژوهشگر با اشاره به سخن پیامبر اکرم(ص) که در مورد امام باقر(ع) فرموده‌اند «بیقر العلم بقرا»، تصریح کرد: رسول خدا(ص) از قبل بیان کرده بودند امام باقر(ع) که از نسل علی(ع) و فاطمه(س) است، قدم بر این دنیا خواهد نهاد، علم را به نحو شایسته‌ای می‌شکافد و دریچه‌هایی از علوم را به روی مردم خواهد گشود.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه افزود: با این سخن پیامبر(ص) مهم‌ترین نقش امام باقر(ع) پرداختن به امور فرهنگی، علمی، فقهی و اخلاقی و در مجموع پرداختن به نقل، انتشار و رواج آموزه‌های نابی بود که در حدود یک قرن بعد از رحلت رسول

خدا(ص) به دست فراموشی سپرده شده بود.

خانجانی ادامه داد: جدای از این وظیفه و ایفای نقش از سوی امام باقر(ع) می‌توان به مقابله ایشان با گروه‌ها و فرقه‌های انحرافی و تفکرات انحرافی ایشان اشاره کرد که از جمله مهم‌ترین ایشان فرقه‌های قدریه، جبریه، خوارج و غلات بودند. به‌عنوان مثال حضرت باقرالعلوم(ع) به معرفی غلات پرداختند و ایشان را فرقه‌ای انحرافی نامیدند و شیعیان را از مجاورت با ایشان حذر دادند. حتی در مواردی به لعن غلات پرداختند. لازم به ذکر است غلات کسانی بودند که در حق ائمه اطهار(ع) غلو می‌کردند و مقام الوهیت برای ایشان قائل بودند.

وی با اشاره به دوران حکومت کوتاه عمر بن عبدالعزیز که حدوداً دو سال یا کمی بیشتر به طول انجامید، اظهار کرد: دوران حکومت عمر بن عبدالعزیز دوران طلایی برای نشر معارف دین توسط امام باقر(ع) محسوب می‌شد. پس از وی خلفای اموی از جمله هشام بن عبدالملک که از سال 105 هـ به خلافت رسید، از هیچ آزار و اذیتی نسبت به امام باقر(ع) فروگذار نکردند.

این محقق و تاریخ‌پژوه ادامه داد: هشام بن عبدالملک و دیگر خلفا ابتدا از راه تحقیر و کوچک جلوه دادن شخصیت ائمه اطهار(ع) و خصوصاً امام باقر(ع) قصد داشتند تا ابهت و جلوه ائمه(ع) را در نظر مردم پائین آورند و جایگاه علمی، ایمانی و رهبری ائمه(ع) را بشکنند و چون در این زمینه موفق نبودند، به اموری چون زندانی کردن و حبس روی می‌آوردند و در نهایت ائمه اطهار(ع) را به شهادت می‌رساندند.

خانجانی نمونه بارز این مطلب را مسابقه صوری در تیراندازی که هشام ترتیب داده بود دانست و گفت: هشام از امام خواست تا در این مسابقه شرکت کنند که در ابتدا با ممانعت امام مواجه شد. اما هنگامی که هشام در اصرار خود پافشاری کرد تا آبروی امام را بریزد، امام باقر(ع) قبول کردند و با تیراندازی خود که 9 تیر را در یک نقطه فرونشاندند، اعجاب و تحسین هشام بن عبدالملک را برانگیختند.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه افزود: در این هنگام امام از فرصت بدست آمده کمال استفاده را کردند و با خواندن آیه «اکمال دین» به همگان گوشزد کردند که ما خاندان نبوت مصداق انسان کامل در تمام امور هستیم. در نهایت هنگامی که هشام مشاهده کرد که به هیچ روشی نمی‌تواند جلوی فعالیت‌های امام باقر(ع) را بگیرد، در سال 114 هـ اقدام به شهادت رساندن آن حضرت کرد.